

Rådmannens forslag til vedtak:

Opplæringslovens §§ 2.3 og 2.4 blir opprettholdt slik de er i dag uten noen endring av navnet på faget.

Skolene må bli enda bedre på å informere de foresatte om fritaksregelen i § 2-3a og om innholdet og arbeidsmåtene i opplæringen.

23.01.2008 Driftsutvalget**Møtebehandling:**

Rådmannens forslag til vedtak ble vedtatt med 8 mot 3 (Ap) stemmer.

Mindretallet stemte for følgende forslag til vedtak fra Knut Fjeldheim, Ap:

For å kunne etterkomme intensjonen i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter og den Europeiske menneskerettskonvensjonen støtter Gjesdal kommune

Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i opplæringsloven.

D-009/08 Vedtak:

Opplæringslovens §§ 2.3 og 2.4 blir opprettholdt slik de er i dag uten noen endring av navnet på faget.

Skolene må bli enda bedre på å informere de foresatte om fritaksregelen i § 2-3a og om innholdet og arbeidsmåtene i opplæringen.

Saksbehandler: Per A. Erga

Bakgrunn for saken:

Kunnskapsdepartementet har med høringsfrist 4. februar sendt forslag som omfatter endringer på følgende områder: Fritak fra aktiviteter m.m. i opplæringen, undervisningen i faget kristendoms-, religions- og livssynskunnskap, innhold og vurdering i grunnskolen.

Høringsforslaget er stemplet inn i postmottaket 27.12.2007. Dette er et lovendringsforslag som har engasjert mange, men med en ukes behandlingsfrist er det ikke mulig med noen omfattende høringsrunde.

Rådmannen legger derfor saken fram for driftsutvalget med sin saksutredning uten å kunne referere til andre samarbeidsorganer i Gjesdal.

Saksopplysninger:

Foranledningen til endringen er en dom i Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) av 29.06.2007 der det blir fastslått at KRL-faget i grunnskolen i Norge krenker Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD). Domstolen har vurdert faget slik det var fastsatt i læreplanen av 1997 og det rettslige rammeverket rundt faget slik det da kom fram i forskriften om formålet for grunnopplæringa og forskriften om faget og fritaksordningen, jf. Opplæringsloven § 1-3 og opplæringsloven § 2-4. Norge som stat er bunden av konvensjonen og dommen, og den går framfor forskriften i annen norsk lovgiving. KRL-faget må derfor endres slik at det er i samsvar med menneskerettene.

Norge fikk en frist på inntil 6 måneder fra dommen ble avsagt til å melde fra til Europarådet hvilke tiltak som vil bli gjennomførte for å sikre dette.

Historikk

Kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering (KRL) ble innført på alle trinn i skolen skoleåret 1999 – 2000. Det ble da lagt til grunn at KRL-faget er et ordinært skolefag på linje med de andre fagene i skolen. Faget skal gi kunnskap og religion og livssyn, ikke opplæring til ei bestemt tro. Faget skal være åpent, medvirke til innsikt, respekt og dialog på tvers av tro- og livssynsgrenser og fremme forståelse og toleranse i religiøse og moralske spørsmål. Formålet er å få til et samlende skolefag, der elevene, kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlaget dagens samfunn bygger på, med innslag fra ulike kulturer, religioner og livssyn. Undervisningen skal gjennomføres med respekt for livssynsbakgrunnen til elevene, stimulere til allsidig danning og være med på å skape felles kulturelle referanserammer.

Staten ble frifunnet i høyesterett 22.08.2001.

I 2005 ble retten til fritak vesentlig endret til at fritak skulle gjelde de delene av undervisningen i alle fagene i skolen som den enkelte ut fra egen religion eller eget livssyn opplever som utøvelse av en annen religion eller tilslutning til et annet livssyn, eller som de opplever som støytende eller krenkende. Kunnskap om de ulike emnene i læreplanen kan det ikke kreves fritak fra. De foresatte skulle ikke søke om fritak lenger, men det var nok å melde fra om fritak fra aktiviteter. Dette ble nedfelt i Opplæringslovens § 2-3a.

Denne fritaksregelen gjør det nødvendig at skolen gir god informasjon om fritaksregelen og at de gir nødvendig informasjon om innholdet og arbeidsmåtene i opplæringen.

Opplæringslovens § 2-4 slik den er i dag

”§ 2-4. Undervisninga i faget kristendoms-, religions- og livssynskunnskap
Undervisninga i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap skal

- gi grundig kjennskap til Bibelen og kristendommen som kulturarv
- gi grundig kjennskap til evangelisk-luthersk kristendomsforståing og ulike kristne kyrkjesamfunn
- gi kjennskap til andre verdsreligionar og livssyn
- gi kjennskap til etiske og filosofiske emne
- fremje forståing og respekt for kristne og humanistiske verdiar
- fremje forståing, respekt og evne til dialog mellom menneske med ulik oppfatning av trudoms- og livssynsspørsmål.

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap er eit ordinært skolefag som normalt skal samle alle elevar. Undervisninga i faget skal ikkje vere forkynnande.

Den som skal undervise i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap, skal presentere kristendommen, dei ulike verdsreligionar og livssyn ut frå deira eigenart. Dei same pedagogiske prinsippa skal leggjast til grunn for undervisninga i dei ulike emna.”

Opplæringslovens § 2-3 slik den er i dag

”2-3. Innhald og vurdering i grunnskoleopplæringa

Grunnskoleopplæringa skal omfatte kristendoms-, religions- og livssynskunnskap, norsk, matematikk, framandspråk, kroppsøving, kunnskap om heimen, samfunnet og naturen, og estetisk, praktisk og sosial opplæring. Ein del av undervisningstida etter § 2-2 kan brukast til fag og aktivitetar som skolen og elevane vel, til leirskoleopplæring og til opplæring på andre skolar eller på ein arbeidsplass utanfor skolen. Kommunane avgjer sjølv korleis timar ut over minstetimetallet gitt i forskrifter etter § 2-2 skal brukast.

Grunnskolen er delt i eit barnetrinn og eit ungdomstrinn. Barnetrinnet omfattar 1.-7. årstrinn og ungdomstrinnet omfattar 8.-10. årstrinn.

Departementet gir forskrifter om fag, om mål for opplæringa, om omfanget av opplæringa i faga og om gjennomføringa av opplæringa. Departementet gir forskrifter om vurdering av elevar og privatistar og om klage på vurderinga, om eksamen og om dokumentasjon.

Elevane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1-2 og forskrifter etter § 1-3.

Etter søknad frå kommunen kan departementet gi ein skole løyve til avvik frå første leddet og frå forskrifter om læreplanar dersom kravet til opplæringa samla ikkje blir mindre. Før slikt løyve blir gitt, må det liggje føre fråsegn frå samarbeidsutvalet.”

Departementets forslag til lovendring

”§ 2-4. Undervisninga i faget religion, livssyn og etikk

Religion, livssyn og etikk er eit ordinært skolefag som normalt skal samle alle elevar. Undervisninga i faget skal ikkje vere forkynnande.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk skal bidra til forståing, respekt og evne til dialog mellom menneske med ulik oppfatning av trudoms- og livssynsspørsmål.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk, skal presentere ulike verdsreligionar og livssyn på ein objektiv, kritisk og pluralistisk måte ut frå deira eigenart. Dei same pedagogiske prinsippa skal leggjast til grunn for undervisninga i dei ulike emna.”

§ 2.3. Innhald og vurdering i grunnskoleopplæringa.

Her er det bare navnet på faget i første linje som blir endra slik at første linje blir:
Grunnskoleopplæringa skal omfatte *religion, livssyn og etikk*, norsk,

Departementet skriver følgende merknader til lovframlegget

"Føremålet med lovføresegna er endra frå å vere ei føresegn som kunne oppfattast som å gi KRL-faget ei særstilling til ei føresegn som skal sikre at undervisninga i faget er objektiv, kritisk og pluralistisk i samsvar med menneskerettane. Ledda som regulerte innhaldet i faget, er tekne ut av lovføresegna, og innhaldet er regulert i læreplanen, jf. Avsnitt 4.2 om gjeldande rett. Endringa understrekar at faget er eit ordinært fag, der innhaldet er fastsett i læreplanen som for dei andre faga. Ledda som omtalar formålet og arbeidet med faget, er endra slik at det sikrar at undervisninga i faget er i samsvar med menneskerettane og følgjer opp dommen i EMD."

Vurdering:

Rådmannen legger til grunn at fritaksordningen i KRL-faget allerede er endret som følge av uttalelsen fra FNs menneskerettighetskomite i forhold til den ordningen som gjaldt i 1997, og som EMD har vurdert. Rådmannen er enig med departementets foreslåtte presisering i opplæringslovens § 2-3a av skolens informasjonsplikt overfor foreldrene når det gjelder innholdet i opplæringen. Rådmannen tar til etterretning at departementet med det legger til grunn at kritikken mot fritaksordningen fra 1997 i EMDs dom da vil være fullt ivaretatt i lovverket.

Rådmannen legger også til grunn at undervisningen i KRL-faget, slik gjeldende opplæringslov presiserer, skal være av ikke-forkynnende art, at de samme pedagogiske prinsippene skal legges til grunn for undervisningen om de ulike tema og ulike religioner, og at de ulike religioner og livssyn skal presenteres ut fra sin egenart. Rådmannen vil også vektlegge målsetningen i gjeldende opplæringslov om at undervisningen skal fremme forståelse, respekt og evne til dialog mellom mennesker med ulike livssyn og trosoppfatninger. Etter rådmannens mening tilsier dette målet at elevene får anledning til å møte de store religionene også gjennom fortellinger og ulike sanseopplevelser.

Rådmannen vil påpeke at kristendommen står i en særstilling blant de ulike religioner i Norge når det gjelder betydning for nasjonens og vår verdensdels historie og kultur. Kristendommen har stor tilslutning gjennom medlemskap i ulike trossamfunn. Dette må tilsi at kristendommen har en særstilling i KRL-faget når det gjelder læringsmengde. Fagets tittel og innholdsbeskrivelse i lovteksten bør gjenspeile dette under de forutsetninger at undervisningen skal være ikke-forkynnende, og at de samme pedagogiske prinsipper skal benyttes for undervisningen i samtlige religioner og livssyn. Under disse forutsetningene kan ikke rådmannen se at dette kommer i strid med dommen i EMD.

Rådmannen deler fullt ut høringsnotatets konklusjon om at dommen i EMD av 29. juni 2007 må være førende for lovtekst og læreplaner for KRL-faget, men kan ikke se at departementet i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at de foreslåtte endringene i tittel og innhold i opplæringslovens § 2-4 er nødvendige for å ivareta dette hensynet.

Rådmannen i Gjesdal, den 9. januar 2008

Jone Haarr
skolesjef

Per A. Erga
rådgiver